

ODRODZIĆ SIĘ (43) *vb pf*

się (29), się (14).

Oba o jasne.

inf odrodzić się (8). ◇ *fut 3 sg* odrodzi się (18). ◇ *3 pl* odrodzą się (2). ◇ *praet 2 sg m* odrodziłeś się, -ś się odrodził (3). ◇ *3 sg m* odrodził się (3). ◇ *1 pl m pers -śmy* się odrodzili (1). ◇ [*2 pl m pers -ście* się odrodzili.] ◇ *3 pl m pers* odrodzili się (3). ◇ *con 3 sg m* by się odrodził (4). ◇ *3 pl m pers* by się odrodzili (1).

Sł stp, Cn brak, Linde XVIII w.

1. *Narodzić się ponownie; renasci Vulg (36)* : Iákoż się może człowiek rodzić (*marg*) odrodzić. K. (-) będąc starym? izali może powtore wniść w żywot mátki swoiey y rodzić się? (*marg*) odrodzić się. NL.K. (-) *WujNT Ioann 3/4.*

Przen (33) : thákże vrodziwłzy fye z Chryftulá/ odrodzić fye nie możefz: bo iáko żywot ná zad wrócić fye nie może nikomu: ták y chrzełt *BiałKat 251.*

a) *Odrodzić się duchowo przez wiarę (30)* : *WujJud 115v marg*; Dla tego się pokrzcili by się odrodzili/ á człowieka stárego z siebie zewłoczyli *ArtKanc N16.*

odrodzić się przez kogo, przez co (3): iz się tho nie ná krolá tego ściąga/ ále ná lud iego/ który mu się miał odrodzić przez słowo Ewányeliey świętey *LubPs Z3. Cf* »odrodzić się przez Ducha Świętego«.

Zwroty: »odrodzić się przez Ducha Świętego, z Ducha Świętego (*a. Bożego*)« [*szyk zmienny*] (2:2): *KrowObr 231v*; Pan mu nász zásię powieđa o Duchu świętim iz kto się przezeń nie odrodzi/ nie może wniść do krolestwá niebieskiego. *RejPos 151, 56v*; Przetoż człowiek káždy poki się nie odrodzi z nowu z Duchá Bożego/ niema w sobie tey dobrowolności *WujJudConf 66.*

»odrodzić się przez krzest« (1): á odrodziłeś się z nowu przez krzełt á przez Duchá s. *RejPos 56v.*

»odrodzić się znowu« [*szyk zmienny*] (6): *RejAp 119*; kto wiernie á státecznie odrodzi się z nowu w niewinności swoiey z wody á z Duchá s. *RejPos 21, 56v, 152v; WujJudConf 66; WujNT 311 marg.*

»z wody, w wodzie się odrodzić« = *ochrzcić się (1:1)*: Iz ktoby się z nowu nie národził przez Duchá świętego z wody nie odrodził/ then káždy w pierwzym swoim rodzeniu zginie/ y krolestwo Boże to go pewnie minie. *ArtKanc N3v*; Day/ co się ku twej chwale w wodzie odrodzili/ By ty^m gniewem wzrúfzeni/ w twych drogách chodzili. *GrabowSet Q4v.*

bibl. »odrodzić się z wody a (i) z Ducha (Świętego)« [*szyk zmienny*] (18): *KrowObr 139v, 157v*; iz się z nowu odrodzili z wody á z Duchá s. ku chwale wieczney imieniá świętego iego. *RejAp 119*; Pátrzayże co to iest odrodzić się z nowu z wody á z Duchá świętego. *RejPos 152v, 21, 151, 152v*; Z wody y z ducha kto fye nie odrodzi/ zbáwióń nie będzie. *BiałKat 238v; KuczbKat 115, 390; WujJud 94, 115v, 232v, 249*; Iesli się kto nie odrodzi z wody á z ducha/ [*nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto*] nie może wniść do krolestwá Bożego. *WujNT Ioann 3/5 [przekład tego samego tekstu: KrowObr, RejPos 151, BiałKat, KuczbKat, WujJud WujNT 129, WysKaz, SkarKaz], s. 129; WysKaz 32; SkarKaz 348b.*

»odrodzić się do żywota wiecznego« (1): Ná chrzcies my fye odrodzili do żywotá wieczného *BiałKat 263v.*

Szereg: »odrodzić się i okrzcić« (1): Skąd znąc/ iż fynowie świętych nie rodzą się świętymi: ále się im odrodzić y okrzcić potrzebá. *WujNT* 556.

b) *Być zwolnionym dyspensą papieską od ograniczeń kościelnych związanych z nieprawym urodzeniem* (2) : Myędzy duchowne nye nápadź tákyego [*tj. bękartá*]/ aż by fy w Rzymie odrodził/ ábowiem yeeliby go tám nye przeczynyono/ chlebaby duchownego doftác niemogł *GliczKsiąż* B5, B5.

a. *Wyrosnąć znowu z posianego nasienia; przenie* (1) :

Szereg: »odrodzić się i rozkwitnąć« (1): ty ciála iáko źiárná pšzeniczne/ ktore ná wiofnę onę mocą Chrytufowego zmartwychwftania/ odrodzą się y rokwitną *SkarKaz* 204b.

2. *Stać się albo być innym, gorszym niż rodzice lub przodkowie* (7) :

odrodzić się od czego (1): Degenerare a parenni contestataque virtute maiorum, Odrodzić się od przodków fwoych potomney á wżem yáwney cnoty. *Mącz* 143d.

odrodzić się czym kogo (1): WSzytek ten zacny narod waleczny mężny był/ Namniey się cnotą ieden drugich nie odrodził. *PaprPan* Ee2.

Zwroty: »odrodzić się od ojca« (1): Nuż zaraz fynaczek tego Landy Ian iedennasty, odrodziłi się od oycá swoiego? *CzechEp* 419.

»odrodzić się od przodków, starszych, [ojców]« [*szyk zmienny*] (1:1): Spero est similis maiorum suorum, Mam zá to że się nie odrodził od fwoych ftárfzych. *Mącz* 393d; *GórnDworz* S; [Zal się tego Boże ná was/ żeście się tak od oyców wálznych odrodziłi/ á wiare świętą Chrześciáńská zá ktorą się oni krwią y zdrowiem fwym záftáwiáli/ wyście iá ná śmiech y wzgárdę wšyftkim bluźniercom wálzym wydáli. *ŁaszczOkulary* B4v].

Przenie z przeczeniem: Stać się podobnym, nabrać cech tego, od kogo się jest zależnym [od kogo] (1) : Ut domini similis es, [...] Tákis yáko pan/ nie odrodziłes się od twego páná. *Mącz* 393d.

a. *O roślinach* (1) : ále też pátrząc ná drzewá/ v kthorych gáłęzi/ záwdy fą do pniaká á fniathu podobne/ á iefli się kiedy odrodzą/ to tám nie przyrodzenie winno/ ále ogrodnik niedbály. *GórnDworz* D2.

Synonimy: **1.** *odmłodzić się, odnowić się;* **2.** *odstrzelić się, wydać.*

Formacje współrdzenne cf RODZIC.

Cf **ODRODZENIE, ODRODZONY**